

בקביעות שנתן, וזה צ"ע טובא, דאעפ"י דשי' הרמב"ם דירק של שישית הנלקט בשביעית יש לו דין ספיחים, היינו משום דלקביעות שנתן נמי אולינן בתר לקיטה, וגם בזה נחלקו תוס' וס"ל דכל שגרלו בשישית ל"ה ספיחין אעפ"י דלקביעות שנתן אולינן בתר לקיטה אמנם בתבואה דלקביעות שנתן נמי תלוי בהבאת שליש ליכא למ"ד דיאסרו ע"י לקיטתן לא בקדושת שביעית ולא באיסורא דספיחים, וכמפ' ברמב"ם פ"ד מהל' שמו"י הל"ט פירות שישית שנכנסו לשביעית אם היו תבואה או קטניות וכו' והגיעו לעונת המעשרות קודם ר"ה הרי אלו מותרין וכו' והרי הן כפירות שישית והוא מהגמ' ר"ה י"ג האורז והדוחן וכו' שהשרישו לפני ר"ה וכו' ומותרין בשביעית וכדמפ' לה בגמ' תבואה וזיתים בתר שליש. ומפורש הוא בתוספתא דשביעית פ"ב וצע"ג.

מרן הגאון הרב דוד פיינשטיין

ראש הישיבה

פסקי הלכות

קו התאריך לענין תפילת שחרית

נשאלתי כמה פעמים ממי שנוסע מן יאפאן וכינא, וכבר התפלל שחרית ביום ב' בשבת וכשבא לנוא יארק הוא בקר יום ב' בשבת אם צריך להתפלל עוד הפעם, מאחר שבנסיעתו לשם עבר זמנים מאוחרים משחרית ועכשיו חוזר לזמן מוקדם ואמרתי שנ"ל שמאחר שצריך להתפלל רק פעם אחת בבקר של שני בשבת והוא כבר התפלל שאין שייך להתפלל עוד הפעם [ואין נ"מ אם כבר ראה צהרים או אפילו לילה המאוחר] כי עכשיו שב אל זמן שכבר התפלל בו, ושאלתי את פי אמו"ר (הריני כפרת משכבו) וצוק"ל והסכים לזה.

בדין קידוש במקום סעודה

כשהייתי בחור הי' מנהג במנין הבעלי בתים בהישיבה שהיו עושין קידוש בפסח וחוף מייך היה יי"ש וביצים ותו לא והי' אמו"ר (הריני כפרת משכבו)

זצוק"ל אוכל עמהם ופעם אחת שאלו אחד איך אוכלים שלא במקום סעודה דהא לא יצאו קידוש, ותירץ שאין יוצאין קידוש אלא במקום סעודה אבל כדי לאכול שום דבר יכולין לקדש ולטעום וכשיבואו במקום סעודה מחויבין לחזור ולקדש, והביא ראי' מן פסחים קא. אמר להו רב ענן בר תחליפא זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמי' דשמואל ונחית מאיגרא לארעא והדר מקדש, והקשה למה קידש שמואל באיגרא הלא לא היתה מקום סעודתו דאי היתה הא כבר יצא, אלא י"ל שאיתעקרא לי' שרגא כמעשה דרב הונא דלקמן א"כ למה זימנין סגיאיין שמשמע כמה פעמים אלא שהי' לו דברים לשמואל לאכול או לשתות באיגרא וקדש אדעת' דזה ואח"כ ירד לבית' לאכול וקידש עוד הפעם משום דחסר לו קידוש במקום סעודה, אבל לפי זה קשה מא"ח סימן רס"ט על כל מה שטרחו על איך נעשה בקידוש דבית הכנסת מי יטעום הלא אסור לשתות קודם קידוש ואין קידוש אלא במקום סעודה, הלא י"ל דיטעום המקדש ומה בכך א"כ ראי' שכל הראשונים וכל האחרונים לא הסכימו לזה, אף שבאליהו רבה הביא זה והביאו בשם תשובות הרשב"א סימן שכ"ג, אלא שהרשב"א דחה זה הסברא אבל עכ"פ הביא הסברא והא"ר הביאו לדינא שיכול המברך לטעום וכולן לא הביאו הראי' של אאמו"ר זצ"ל, ועכ"פ סמך על זה למעשה בעצמו וכן הי' נוחא ג"כ סגור' על כמה אנשים שהולכים לקידושים ואין אוכלין כזית מזונות איך טועמים אלא שצריכים להם לידע שצריכין לחזור ולקדש בביתם. [וע"ע אג"מ או"ח ח"ד סימן ס"ג ענף ז' וח' ויו"ד ח"ב סימן קס"ג – המערכת.]

הסיבה בליל פסח לאבל

הנה בא"ח סימן תע"ב כתבו הט"ז והמ"א בשם הב"ח שאבל לא יסב כי שמחה הוא והוא בתשובות הב"ח החדשות סימן ה', ועיינתי בו והדברים ראויין למי שאמרן, אבל יש לי חרא הערה כי הביא מן הגמרא דברכות (יח.) כי בשבת מיסב האונן א"כ אינה שמחה, ותירץ להפוסקים שאונן מותר בדברים האסורים לאבל אין קושיא ולהפוסקים שאסור מפרש שהוא על מטה כפוי' וא"כ אין בו משום שמחה ולי קשה הלא בשבת אין המטה כפוי' ולמה יפרש שיכופו המטה ויסבו עלי'. ומפרש עוד בהתשובה שאם היתה הסיבה מצוה אה"נ האבל יסב אבל פסק כראבי"ה שאנן שאין אנו רגילים בהסיבה אינה מצוה לכן אין לאבל להסב, וקשה לי שמה שמחה הוא לנו הלא ידוע לכל המיסב שהוא טרחא יתירה וברצונו ליפטר מזה וא"כ אדרבה אין בה שמחה אם נסבור כראבי", ואם נסבור שמצוה הוא הלא מודה שצריך להסב והנה בחק יעקב פליג עליו וכן הערוך השולחן וכן בקיצור שו"ע,

וכתבו הערוך השולחן והקיצור והמ"ב סק"ב שהמנהג להסב אלא שהוסיפו שישנה למסב על מטה וכר אחד וא"כ הלא לא תמצא מקום לאסור [וע"ע ישוע"י סק"ב – המערכת].

אם קטן אוכל בלי הבדלה בט' באב שחל באחד בשבת

נשאלתי אם קטן האוכל בט' באב שחל באחד בשבת אם יבדיל קודם. ואמרתי וכי מימינו ראינו כזה הלא דבר זה מצוי מאוד, ופעם אחת שאלתי את אאמו"ר (הריני כפרת משכבו) וצוק"ל השאלה והשיב לי כמו שאמרתי שדבר זה ראי' מפוק חזי מה עמא דבר, ולכן באתי רק לברר הטעם הנה איתא באורח חיים סימן תקנ"ו בשערי תשובה שחולה שאוכל בט' באב יבדיל וא"כ מ"ט לא נהגו כן בקטן דהא הטעם דאוכל הוי משום דנקרא חולה, ופלא לי שלא מצאתי דין זה בשום מקום חוץ מהשערי תשובה אבל לא באתי לערער על זה רק שמשמע שיש שפליגי אי חולה מבדיל, ואולי דעתם שכך נתקנה מתחילה לעשות הבדלה במוצאי ט' באב ולא משום נדחה ולכן באמת פטורים לכן אם גדול נוהג נוהג אבל מאחר שאין בקטן מנהג למה נאמר להם לנהוג כן, ועוד נראה כי מניעת אכילה לפני הבדלה הוא נחשב ענוי ובפרט עכשי' בט' באב שאם יתענה עד מוצאי ט' באב יש ענוי לכן לפי מה שכתב המ"ב בסימן רס"ט אות א' שמהאי טעמא קטן יכול לאכול קודם קידוש כ"ש קודם הבדלה (אף שהקטן בעצמו הי' יכול לעשות הבדלה כמו קידוש) ולכן לא נהגו קטנים בהבדלה. [וע"ע שו"ת מהרי"ל דיסקין קו"א אות ע"ב – המערכת].